

Lokale Inburgerings- en Integratiemonitor 2019

Dit is de zevende editie van de Lokale Inburgerings- en Integratiemonitor (LIIM).

Het is bekend dat het bij het monitoren van de sociaal-economische positie van personen van buitenlandse herkomst niet volstaat om te kijken naar de huidige nationaliteit van de persoon. Een groot deel van de doelgroep wordt op deze manier gemist. Zo hebben heel wat vreemdelingen in de loop der jaren de Belgische nationaliteit verworven en beschikken de kinderen van deze personen van bij hun geboorte automatisch over de Belgische nationaliteit. Het is echter niet zo dat met het verkrijgen van de Belgische nationaliteit ook de bestaande achterstelling en discriminatie verdwijnt. De herkomstgegevens van de KSZ maken het mogelijk om op basis van administratieve gegevens van de gehele bevolking de sociaal-economische positie van de verschillende herkomstgroepen in Vlaanderen in beeld te brengen en op te volgen.

Om de herkomst van een persoon te bepalen worden in de KSZ-gegevens 4 criteria in rekening gebracht: de huidige nationaliteit van de persoon, de geboortenationaliteit van de persoon (voor een eventuele nationaliteitswijziging), de geboortenationaliteit van de vader en de geboortenationaliteit van de moeder. Is één van deze 4 criteria een niet-Belgische nationaliteit, dan wordt de persoon beschouwd als zijnde een persoon van buitenlandse herkomst. Zijn alle 4 de criteria een Belgische nationaliteit dan wordt de persoon beschouwd als zijnde een persoon van Belgische herkomst.

Bij sommige indicatoren is het in de praktijk niet mogelijk om de doelgroep op deze manier te definiëren. In dat geval wordt er gekozen voor een 'second best'-operationalisering die uitgaat van wat momenteel beschikbaar is. Dit is onder andere het geval bij de gegevens over de niet-werkende werkzoekenden van de VDAB (operationalisering op basis van de huidige en eerste nationaliteit van de persoon zelf) en bij de meeste onderwijsgegevens (operationalisering op basis van de thuistaal).

In 2009 waren in het Vlaams Gewest 947.104 personen van buitenlandse herkomst, wat overeenkomt met 15,3% van de Vlaamse bevolking. Begin 2017 leefden in het Vlaamse Gewest 1.378.016 personen van buitenlandse herkomst. Dat komt overeen met 21,1% van de totale Vlaamse bevolking. Dat aantal is tussen 2009 en 2017 met 430.912 personen toegenomen waardoor het aandeel personen van buitenlandse herkomst in de totale bevolking in dezelfde periode met goed 5 procentpunten is gegroeid. Gegevens voor de periode voor 2009 zijn niet beschikbaar. Het aandeel personen van buitenlandse herkomst in de totale bevolking lag begin 2017 2,5 keer hoger dan het aandeel personen met een huidige vreemde nationaliteit (8,4%).

20 steden en gemeenten zijn goed voor ongeveer 50% van alle personen van buitenlandse herkomst in Vlaanderen. 12 steden en gemeenten zijn goed voor 50% van alle personen met een niet-EU-herkomst in Vlaanderen.

Tabel: De 20 steden en gemeenten die ongeveer 50% van alle personen van buitenlandse herkomst in Vlaanderen vertegenwoordigen, aantal en %, 2017

		Totaal personen van buitenlandse herkomst	% ten opzichte van alle personen van buitenlandse herkomst in Vlaanderen
1	Antwerpen	255.957	18,6
2	Gent	85.805	6,2
3	Genk	37.364	2,7
4	Leuven	31.604	2,3
5	Mechelen	27.906	2,0
6	Vilvoorde	22.710	1,6
7	Maasmechelen	21.602	1,6
8	Sint-Niklaas	20.072	1,5
9	Aalst	17.304	1,3
10	Zaventem	16.301	1,2
11	Hasselt	15.667	1,1
12	Oostende	15.397	1,1
13	Brugge	15.252	1,1
14	Beringen	15.140	1,1
15	Houthalen-Helchteren	14.331	1,0
16	Sint-Pieters-leeuw	14.124	1,0
17	Kortrijk	14.101	1,0
18	Turnhout	13.041	0,9
19	Dilbeek	12.699	0,9
20	Heusden-Zolder	12.543	0,9
	Totaal 20 gemeenten	678.920	49,3
	Totaal Vlaams Gewest	1.378.016	100,0

Bron: DWH AM&SB KSZ, bewerking SV en ABB

Tabel: De 12 steden en gemeenten die 50% van alle personen met een niet-EU-herkomst in Vlaanderen vertegenwoordigen, aantal en %, 2017

		Totaal personen van niet-EU-herkomst	% ten opzichte van alle personen van niet-EU-herkomst herkomst in Vlaanderen
1	Antwerpen	179.764	23,6
2	Gent	57.414	7,5
3	Mechelen	22.225	2,9
4	Leuven	19.800	2,6
5	Genk	18.823	2,5
6	Vilvoorde	15.943	2,1
7	Sint-Niklaas	15.184	2,0
8	Aalst	12.642	1,7
9	Beringen	10.402	1,4
10	Kortrijk	10.216	1,3
11	Oostende	10.180	1,3
12	Hasselt	9.229	1,2
	Totaal 12 gemeenten	381.822	50,1
	Totaal Vlaams Gewest	762.119	100,0

Bron: DWH AM&SB KSZ, bewerking SV en ABB

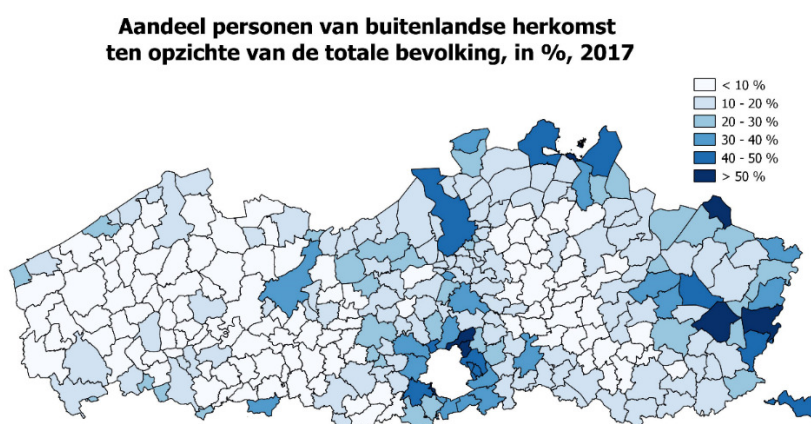
De top 5 van Vlaamse gemeenten met het relatief hoogste aantal personen van buitenlandse herkomst wordt gevormd door Baarle-Hertog, Maasmechelen, Genk, Machelen en Vilvoorde. Ook in Drogenbos, Hamont-Achel, Kraainem, Antwerpen, Zaventem, Houthalen-Helchteren (45,9%) en Voeren (45,3%) ligt het aandeel personen van buitenlandse herkomst boven de 45%. Alle centrumsteden behalen een score van 20% of meer, met uitzondering van Kortrijk (18,6%), Roeselare (14,1%) en Brugge (12,9%). Een aantal van de genoemde gemeenten dankt zijn hoge score uiteraard aan het hoge aantal personen van Nederlandse herkomst. Het gaat om de grensgemeenten Baarle-Hertog, Hamont-Achel en Voeren. Zonder de personen van Nederlandse herkomst vallen ze terug tot een aandeel personen van buitenlandse herkomst onder de 10%. Het aandeel personen met een herkomst van buiten de EU ligt het hoogst in Machelen, Vilvoorde, Antwerpen, Genk en Heusden-Zolder.

Tabel: Top 10 van gemeenten met hoogste aandeel personen van buitenlandse herkomst, aandeel personen buitenlandse herkomst zonder Nederlandse herkomst en aandeel personen met een niet-EU-herkomst (in %), 2017

	Totaal buitenlandse herkomst	%	Buitenlandse herkomst zonder Nederlandse herkomst	%	Niet-EU-herkomst	%
1	Baarle-Hertog	68,7	Genk	52,7	Machelen	39,7
2	Maasmechelen	57,1	Machelen	51,7	Vilvoorde	36,6
3	Genk	56,6	Drogenbos	50,8	Antwerpen	34,6
4	Machelen	53,5	Vilvoorde	49,9	Genk	28,5
5	Vilvoorde	52,1	Kraainem	47,4	Heusden-Zolder	26,9
6	Drogenbos	51,3	Zaventem	46,8	Zaventem	26,4
7	Hamont-Achel	50,0	Maasmechelen	44,0	Mechelen	26,0
8	Kraainem	49,6	Antwerpen	43,5	Boom	25,0
9	Antwerpen	49,2	Houthalen-Helchteren	42,4	Drogenbos	24,9
10	Zaventem	48,7	Wemmel	41,8	Wemmel	23,8

Bron: DWH AM&SB KSZ, bewerking SV en ABB

Algemeen genomen ligt het aandeel personen van buitenlandse herkomst het hoogst in de provincies Limburg en Antwerpen, in de rand rond Brussel en in de regio tussen Antwerpen, Brussel en Gent.

bron: DWH AM&SB KSZ, bewerking: Statistiek Vlaanderen en Agentschap Binnenlands Bestuur

Het aandeel personen van buitenlandse herkomst varieert sterk met de leeftijd en ligt het hoogst bij de jongste leeftijdsgroepen. Voor geheel Vlaanderen gaat het om 37,5% personen van buitenlandse herkomst bij de kinderen tot 5 jaar en om 35,1% bij de kinderen tussen 6 en 11 jaar. Bij de 80-plussers zijn 3,7% personen van buitenlandse herkomst.

In 11 Vlaamse steden en gemeenten zijn meer dan 2 op de 3 kinderen van 0 tot 5 jaar van buitenlandse herkomst. Baarle-hertog scoort veruit het hoogst (79%). Daarna volgen Machelen (78%), Vilvoorde (77%), Maasmechelen (75%), Antwerpen (74%), Drogenbos (74%), Genk (71%), Zaventem (70%), Wemmel (69%), Sint-Pieters-Leeuw (68%) en Hamont-Achel (67%).

De KSZ-herkomstgegevens geven niet alleen informatie over het aantal personen van buitenlandse herkomst per gemeente, maar ook over de sociaal-economische positie van deze groep. De indicatoren wijzen op dit vlak in dezelfde richting: de personen van buitenlandse herkomst – en dan vooral de personen van buiten de EU – nemen een opvallend minder goede arbeidspositie in dan de personen van Belgische herkomst.

Terwijl de werkzaamheidsgraad (aandeel werkenden in de bevolking van 20 tot en met 64 jaar) van personen van Belgische herkomst in 2017 in het hele Vlaamse Gewest op 76% lag, is dat bij de groepen van buiten de EU telkens rond de 50%. Vooral vrouwen en ouderen afkomstig uit Turkije en de Magreblanden scoren laag. Slechts 40% van de vrouwen en 34% van de ouderen in deze herkomstgroep is aan het werk.

Omgekeerd is het zo dat de werkloosheidsgraad (aandeel werklozen in de beroepsbevolking (= som van de werkenden en werkzoekenden) van 15 tot en met 64 jaar) in 2017 veel hoger ligt bij de groepen van buiten de EU dan bij personen van Belgische herkomst. Bij de personen uit Turkije en de Magreblanden zelfs tot 4 keer hoger.

Op lokaal vlak lopen de werkzaamheidsgraden en de werkloosheidsgraden van de personen van vreemde herkomst sterk uiteen. Bij de personen met een niet-EU-herkomst varieert de werkzaamheidsgraad bij de groot- en centrumsteden van 46% in Leuven tot 62% in Brugge. De werkloosheidsgraad van personen met een niet-EU-herkomst gaat bij de 13 centrumsteden van 8% in Leuven tot 16% in Antwerpen, Oostende en Turnhout.

Tabel: Werkzaamheidsgraad en werkloosheidsgraad van de personen met een niet-EU-herkomst (in %), Vlaams Gewest en de 13 Vlaamse centrumsteden, 2017

	Werkzaamheidsgraad	Werkloosheidsgraad
Aalst	56	12
Antwerpen	48	16
Brugge	62	9
Genk	49	14
Gent	52	12
Hasselt	50	15
Kortrijk	50	13
Leuven	46	8
Mechelen	54	14
Oostende	50	16
Roeselare	50	13
Sint-Niklaas	49	15
Turnhout	49	16
Vlaams Gewest	52	13

Bron: DWH AM&SB KSZ, bewerking SV en ABB

Ook andere in de LIIM opgenomen indicatoren zoals de gegevens over de sectorverdeling, het arbeidsregime en de dagloonklasse van de loontrekkenden wijzen op een opvallende opdeling van de arbeidsmarkt. De verschillende herkomstgroepen zijn in andere sectoren actief, werken in andere arbeidsregimes en hun verloning verschilt sterk. In alle gevallen zorgt dit voor een duidelijk minder positieve arbeidsmarktpositie voor de personen van buitenlandse herkomst en dan vooral de personen van niet-EU-herkomst. Het aandeel van de personen in de laagste dagloonklasse (0 tot 100 euro) bijvoorbeeld ligt veruit het hoogst bij de personen afkomstig van buiten de EU (49%). Bij de personen van Belgische herkomst ligt dat aandeel meer dan de helft lager (21%). In de centrumsteden loopt het aandeel personen afkomstig van buiten de EU uiteen van 45% in Aalst en Genk tot 61% in Brugge.

Tabel: Aandeel loontrekkenden in de laagste dagloonklasse (0-100 euro) bij de personen van Belgische herkomst en bij de personen met een niet-EU-herkomst (in %), Vlaams Gewest en de 13 Vlaamse centrumsteden, 2017

	Belgische herkomst	Niet-EU-herkomst
Aalst	22	45
Antwerpen	20	54
Brugge	23	61
Genk	24	45
Gent	18	51
Hasselt	21	54
Kortrijk	23	55
Leuven	14	48
Mechelen	18	49
Oostende	27	59
Roeselare	24	53
Sint-Niklaas	21	48
Turnhout	24	51
Vlaams Gewest	21	49

Bron: DWH AM&SB KSZ, bewerking SV en ABB